

Małgorzata Lipke, Iwona Paradowska-Stankiewicz

OSPA WIETRZNA W POLSCE W 2011 ROKU

Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego
- Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie

STRESZCZENIE

WSTĘP. Liczne zachorowania na ospę wietrzną, występujące zwłaszcza u dzieci, przemawiają za stosowaniem szczepień zapobiegawczych. W Polsce od 2002 r. szczepienia przeciw ospie wietrznej są zalecane.

CEL PRACY. Celem pracy była ocena sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w Polsce w 2011 r. oraz porównanie z sytuacją w poprzednich latach.

MATERIAŁ I METODY. Ocenę sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w Polsce w 2011 r. przeprowadzono na podstawie wyników analizy danych zbiorczych opublikowanych w rocznych biuletynach: „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2011 r.” oraz „Szczepienia ochronne w Polsce w 2011 r. (Czarkowski MP. i in., Warszawa, NIZP-PZH, GIS), ponadto danych z Programu Szczepień Ochronnych na 2011 r. (Załącznik do komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego z dn. 28 października 2010r.).

WYNIKI. W 2011 r. zarejestrowano 172 855 zachorowań na ospę wietrzną, najwięcej w województwie mazowieckim, najmniej w województwie podlaskim. Zapadalność wynosiła 448,7 na 100 tys. i była niższa niż w 2010 r. (480,4). Najwyższą zapadalność 3708,7 na 100 tys. zanotowano u dzieci w wieku 5-9 lat. Zapadalność na ospę wietrzną mężczyzn (472,3) była wyższa niż kobiet (426,5), a mieszkańców wsi (473,5) wyższa niż mieszkańców miast (432,7). Z powodu ospy wietrznej hospitalizowano 1 016 osób. Zaszczepiono przeciw ospie wietrznej 38 943 osoby.

PODSUMOWANIE. W 2011 r. wystąpił wzrost liczby zachorowań na ospę, tendencja ta utrzymuje się w Polsce od 2004 roku, co można częściowo tłumaczyć poprawą systemu rejestracji tej choroby.

Słowa kluczowe: ospa wietrzna, epidemiologia, Polska, rok 2011

WSTĘP

Liczne zachorowania na ospę wietrzną, występujące zwłaszcza u dzieci, przemawiają za stosowaniem szczepień zapobiegawczych. W Polsce od 2002 r. szczepienia przeciw ospie wietrznej są zalecane. Profilaktyka zachorowań na ospę obejmuje podanie dwóch dawek szczepionki przeciw ospie wietrznej osobom narażonym na zakażenie.

MATERIAŁ I METODY

Ocenę sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w Polsce w 2011 r. przeprowadzono na podstawie wyników analizy danych zbiorczych opublikowanych w rocznych biuletynach: „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2011 r.” oraz „Szczepienia ochronne w Polsce w 2011 r.” (M.P. Czarkowski i wsp. – NIZP-PZH, GIS).

Szczegółowe wskazania do szczepień przeciw ospie wietrznej pochodzą z „Programu Szczepień Ochronnych na 2011 r.” (Załącznik do komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego z dn. 28 października 2010 r.).

WYNIKI

W 2011 r. w Polsce zarejestrowano 172 855 zachorowań na ospę wietrzną, tj. o 5,8% mniej niż w roku poprzednim. Jednak w ostatniej dekadzie, począwszy od roku 2002 występuje wzrostowa tendencja zapadalności. (Fig.1. Ospa wietrzna w Polsce w 2001-2011. Zapadalność na 100 000 ludności).

Zapadalność na ospę wietrzną w roku 2011 wynosiła 448,7 na 100 tys. i była o 6,6% niższa w porównaniu z 2010 r. Największy wzrost zapadalności, tj. o 35,8% w porównaniu do 2010 r. zanotowano w województwie podlaskim, największy spadek w województwie po-

morskim -19,4% (Tab. I. Ospa w Polsce w 2008-2011. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 ludności). Ospę wietrzną charakteryzuje sezonowość. W 2011 roku najczęściej zachorowań odnotowano w grudniu tj. 23 278, najmniej sierpniu i wrześniu – 2 230 (Fig. 2. Ospa wietrzna w Polsce w 2011. Liczba zachorowań wg miesięcy).

Najwięcej zachorowań, podobnie jak w roku poprzednim, zarejestrowano w województwie mazowieckim (25 686), śląskim (23 499) oraz wielkopolskim (17 360), najmniej w podlaskim (5 175), opolskim (5 519) i świętokrzyskim (5 730). W 2011 r. najczęściej zachorowań na ospę wietrzną zarejestrowano u dzieci i młodzieży do 14 r. ż. - 158 427 przypadków, co stanowiło 91,6% ogólnej liczby zarejestrowanych zachorowań. Najwięcej zachorowało dzieci w wieku 0-4 lata (74 349) i 5-9 lat (67 176). Było to odpowiednio 43,0% i 38,9% ogólnej liczby zarejestrowanych przypadków. U osób powyżej 20 roku życia zachorowania na ospę wietrzną stanowiły już tylko 5,9% ogólnej liczby przypadków. Najniższa liczba zachorowań tj. 60 chorych, wystąpiła u osób powyżej 75 roku życia (2,4 na 100 tys.) (Tab.II. Ospa wietrzna w Polsce w 2010-2011. Liczba zachorowań, zapadalność na 100 000 ludności oraz udział procentowy w grupach wieku).

W 2011 roku zapadalność mężczyzn na ospę wietrzną wynosiła 472,3 na 100 tys. i była o 10,7% wyższa w porównaniu z zapadalnością kobiet (426,5 na 100 tys.). Nie odnotowano znacznych różnic w zapadalności kobiet i mężczyzn w grupach wieku. Najwyższą zapadalność tj. 3 708,7 na 100 tys. odnotowano u dzieci w wieku 5-9 lat.

Zapadalność ogółem wśród mieszkańców wsi wynosiła 473,5 na 100 tys. i była o 9,4% wyższa w porównaniu z zapadalnością mieszkańców miast (432,7 na 100 tys.). Najwyższą zapadalność zanotowano w miastach < 20 tys. mieszkańców (490,3 na 100 tys.), najniższą zaś w miastach > 100 tys. (386,1 na 100 tys.). Wśród dzieci w wieku 0-4 lata wyższą zapadalność zaobserwowano w miastach, natomiast u dzieci w wieku 5-9 lat u mieszkańców wsi.

W 2011 r. z powodu ospy wietrznej hospitalizowano 1 016 osób, co stanowiło 0,58% ogółu liczby zarejestrowanych zachorowań. Najwięcej osób hospitalizowano w województwie mazowieckim – 146, wielkopolskim - 110 i kujawsko-pomorskim – 90. Najmniej osób hospitalizowano w województwie lubuskim – 14 osób (Tab.I. Ospa wietrzna w Polsce w 2008-2011. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 ludności).

Szczepienia przeciw ospie wietrznej. W Polsce dostępne są dwa rodzaje szczepionki przeciw ospie wietrznej. Szczepionka monowalentna - zawiera atenuowany żywy szczep wirusa ospy wietrznej varicella-zoster oraz szczepionka poliwalentna, skojarzona z odrą, świnka oraz różyczką. Stosowanie szczepionki monowalentnej zaleca się od 9 miesiąca życia, oraz w ramach profilak-

tyki poekspozycyjnej. Szczepionkę poliwalentną zaleca się dzieciom od 11 miesiąca życia do 12 r.ż. Od 2010 roku w Polsce zalecany jest dwudawkowy schemat szczepień przeciw ospie wietrznej.

Szczepienie przeciw ospie wietrznej od 2002 roku należy do grupy szczepień zalecanych. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na rok 2011, szczepienie przeciw ospie wietrznej jest obowiązkowe wyłącznie dla osób, które w sposób szczególny są narażone na zakażenie. Do tej grupy zalicza się dzieci przed ukończeniem 12 roku życia, których odporność jest upośledzona i w efekcie może występować wysokie ryzyko ciężkiego przebiegu choroby: zakażonych HIV, z ostrą białaczką limfoblastyczną w okresie remisji oraz przed leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią. Szczepienia przeciw ospie wietrznej są również obowiązkowe dla dzieci przed 12 rokiem życia, które nie chorowały na ospę wietrzną, a są z otoczenia wspomnianych powyżej osób. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na rok 2011 szczepienie przeciw ospie wietrznej zaleca się osobom, które nie chorowały na ospę wietrzną i nie zostały wcześniej zaszczepione w ramach szczepień obowiązkowych czy zalecanych, oraz kobietom, które wcześniej nie chorowały na ospę wietrzną, a planującym zajście w ciążę.

W 2011 roku w Polsce zaszczepiono 38 943 osoby przeciw ospie wietrznej tj. o 23,5% więcej w porównaniu z rokiem 2010 (31 540). Wśród osób w wieku 0-19 lat zaszczepiono 37 360 osób, co stanowiło 95,9% ogółu zaszczepionych osób. Podobnie jak w roku poprzednim, najwięcej osób zaszczepiono w województwie mazowieckim – 12 204, dolnośląskim – 4 782 oraz wielkopolskim – 3 200, najmniej zaś w województwie świętokrzyskim - 382.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W 2011 r. pomimo spadku liczby zarejestrowanych zachorowań na ospę wietrzną o 5,8% w porównaniu do poprzedniego roku, utrzymuje się tendencja wzrostowa zapadalności na ospę wietrzną, zapoczątkowana w 2003 r. Tendencja ta może być tłumaczona m.in. poprawą rejestracji tej choroby. Duże różnice w liczbie i odsetku zaszczepionych osób w poszczególnych województwach przemawia za potrzebą większego rozpropagowania szczepień.

Otrzymano: 14.01.2013r.

Zaakceptowano do druku: 30.01.2013r.

Adres do korespondencji:

Mgr inż. Małgorzata Lipke

Zakład Epidemiologii

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-Państwowy

Zakład Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

e-mail: mgluchowska@pzh.gov.pl